

YDINALAN TUOTTEET

YLEISTÄ

Ydinenergialain 990/1987 (jäljempänä YEL) ja sen perusteella toimeenpantavan valvonnan tarkoituksena on pitää ydinenergiankäyttö yhteiskunnan kokonaisedun mukaisena ja varmistaa, että ydinenergian käyttö on ihmisen ja ympäristön kannalta turvallista eikä edistä ydinaseiden leviämistä. Valvontaviranomaisena on Säteilyturvakeskus. Ydinenergialain mukaan ydinenergian käyttö on kielletty ilman lain edellyttämää lupaa. Ydinenergian käyttöä on mm. ydinaineiden, ydinjätteiden, uraania ja toriumia sisältävien malmien ja malmirikasteiden sekä eräiden ydinaseiden leviämisen kannalta merkittävien aineiden, laitteiden ja tietoaineistojen vienti ja tuonti. Edellä mainitut aineet ja laitteet on määritelty ydinenergialaissa ja -asetuksessa (Liite 1).

Vienti

Ydinaseiden leviämisen estämisen vuoksi valvottavien ydinalan tuotteiden (ydinaineet, malmit ja malmirikasteet, muut aineet, laitteet ja tietoaineistot) vientiin sovelletaan ydinenergialain lisäksi kaksikäyttötuotteiden ja -teknologian vientiä koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1334/2000, 22.6.2000. Valvottavat tuotteet on lueteltu neuvoston asetuksen liitteen I kohdassa 0. (HUOM! Ydinenergialainsäädäntöä ei toistaiseksi - huhtikuu 2002- ole harmonisoitu EY-asetuksen kanssa, ristiriitatapauksessa noudatetaan EY-asetusta.)

Ydinjätteiden vienti on mahdollista vain poikkeustapauksissa. Pääsääntöisesti Suomessa syntyneet ydinjätteet on varastoitava tai sijoitettava pysyvästi tarkoitettulle tavalla Suomeen.

Ydinalan tuotteiden vientiluvat myöntää joko Säteilyturvakeskus tai kauppa- ja teollisuusministeriö (Energiaosasto). Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1334/2000 perusteella myönnettävät vientiluvat on annettava asetuksen liitteen III mukaisilla vakiolomakkeilla ja lupa on voimassa koko EU:n alueella. Ydinjätteiden vientiluvan muotoa ei ole säädelty.

Yhteisötoimitukset (siirrot EU:n alueella)

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1334/2000 mukaan luvanvaraisia ovat myös sen liitteessä IV mainittujen kaksikäyttötuotteiden yhteisötoimitukset. Tähän ryhmään kuuluvat kaikki ydinalan tuotteet lukuun ottamatta köyhdytettyä, luonnon ja matalasti rikastettua uraania.

Tuonti

Ydinaseiden leviämisen estämisen vuoksi valvottavat ydinaineet, muut aineet, laitteet ja tietoaineistot), joiden tuontiin sovelletaan ydinenergialakia, on lueteltu ydinenergia-asetuksen 161/1988 A-liitteessä. Tietoaineistojen tuontiin tarvitaan lupa vain, jos niihin kohdistuu alkuperämaarajoituksia. Näiden lisäksi tuontilupa tarvitaan myös urania ja toriumia sisältävien malmien ja malmirikasteiden sekä ydinjätteiden tuontiin.

Ydinjätteiden tuonti on vähäistä, koska ydinenergielain mukaan muualla kuin Suomessa syntyneiden ydinjätteiden käsittely ja varastointi Suomessa on pääsääntöisesti kielletty. Pieniä ydinjättemääriä voidaan kuitenkin tuoda tutkimustarkoituksiin.

Ydinalan tuotteiden tuontiluvan myöntää joko Säteilyturvakeskus tai kauppa- ja teollisuusministeriö (Energiaosasto). Lupien muotoa ei ole säädelty (Liite 2).

Muuta

Ydinenergielain kannalta merkitykseltään vähäiset ydinalan tuotteet ja toiminnot voidaan asetuksella vapauttaa luvasta (YEA 3 luku). Tällöin edellytetään ilmoitusta Säteilyturvakeskukselle (YEA 17 luku).

TULLIMENETTELYT

Ydinenergiainsäädännössä **viennillä** tarkoitetaan Suomesta tai Suomen alueen kautta tapahtuvaa vientiä valtiosta toiseen. Tämä on ristiriidassa neuvoston asetuksen (EY) N:o 1334/2000 kanssa (muutos on valmisteilla), minkä vuoksi viennin tapauksessa sovelletaan EY-asetusta.

Ydinenergiailaissa **tuontina** ymmärretään tuotteen tuleminen toisesta valtiosta Suomeen. Ydinenergiainsäädännössä ei ole määritelty **kauttakuljetusta**, vaan siihen ajatellaan tarvittavan tuonti- ja vientiluvan lisäksi hallussapito ja mahdollisesti kuljetuslupa (jos kyseessä on sellainen aine, jonka kuljetukseen tarvitaan lupa).

Neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1334/2000 viennillä tarkoitetaan

- yhteisön tullikoodeksin 161 mukaista vientimenettelyä,
- mainitun tullikoodeksin 182 mukaista jälleenvientiä, ja
- ohjelmistojen ja teknologian siirtoa yhteisön ulkopuolelle sähköisillä viestimillä, telekopiolaitteella tai puhelimella.

EY-asetusta ei sovelleta sellaisiin tuotteisiin, jotka ainoastaan kulkevat yhteisön alueen kautta, eli tuotteisiin, jotka ovat yhteisön ulkoisessa passitusmenettelyssä tai jotka ainoastaan sijoitetaan vapaa-alueelle tai

vapaavarastoon siten, ettei niistä tarvitse tehdä merkintää hyväksytyyn varastokirjanpitoon.

ASIAKKAAN VELVOLLISUUDET

Lupahakemuksen lisäksi ydinaineiden tapauksessa viennistä ja tuonnista on etukäteen ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle.

Ydinenergia-asetus 115 a §

Kun ydinaineita, ydinjätteitä, 8 §:ssä mainittuja aineita, laitteita , laitteistoja tai tietoaaineistoja taikka uraania tai toriumia sisältäviä malmeja tai malmirikasteita viedään yhteisöjen ulkopuolelle, tulee niiden laadun ja määrän sekä luvanvaraisuuden olla selvästi ilmoitettuna tulli-ilmoituksessa tai siihen liitetystä selvityksessä. Tulli-ilmoitukseen on lisäksi merkittävä kyseisen vientiin tai tuontiin oikeuttavan ydinenergialain mukaisen luvan numero. Jos tuontiin tai vientiin ei tarvita lupaa, on tulli-ilmoitukseen liitettävä 132 ja 133 §:ssä sekä 135 a §:n 1 momentissa mainituissa tapauksissa 136 §:n 3 momentissa tarkoitettu jäljennös Säteilyturvakeskukselle tehdystä ilmoituksesta Säteilyturvakeskuksen merkinnällä varustettuna.

TULLIN TEHTÄVÄT

Ydinenergia-asetus 115 b §

Luovutettaessa yhteisöjen ulkopuolelta tuleva lähetys tullitoimipaikasta tulliviranomaisen on tarkastettava, että luovutuksensaajalla tai hänen valtuuttamallaan asiamiehellä on 7 a (Ydinmateriaalien tuonti), 7 b (Ydinmateriaalien vienti) tai 7 c luvussa (Ydinjätteiden tuonti ja vienti) tarkoitettu lupa maahantuontiin, jollei maahantuontia ole 3 luvun perusteella vapautettu luvanvaraisuudesta.

SOVELLETTAVA LAINSÄÄDÄNTÖ

- Ydinenergialaki 990/1987
- Ydinenergia-asetus 161/1988
- Neuvoston asetus (EY) N:o 1334/2000, kaksikäyttötuotteiden ja -teknologian vientiä koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta

LIITTEET

Liite 1: Määritelmiä

Liite 2: Säteilyturvakeskuksen myöntämän tuontiluvan malli

LIITE 1**Määritelmiä**

Ydinaineella tarkoitetaan ydinenergian aikaansaamiseen soveltuvia erityisiä halkeamiskelpoisia aineita ja lähtöaineita kuten uraania, toriumia ja plutoniumia (YEL 3 § 2)

Ydinjätteellä tarkoitetaan (YEL 3 § 3):

- ydinenergian käytön yhteydessä tai seurauksena syntyneitä radioaktiivisia jätteitä sekä
- sellaisia ydinenergian käytön yhteydessä tai seurauksena radioaktiiviseksi muuttuneita aineita, esineitä ja rakenteita jotka on poistettu käytöstä ja joiden radioaktiivisuudesta aiheutuvan vaaran vuoksi tarvitaan erityisiä toimenpiteitä.

Uraania ja toriumia sisältävää malmia on kivennäinen (YEA 2 § 1),

- jossa uraanin keskimääräinen pitoisuus on suurempi kuin 1 kg tonnissa; tai
- toriumiin keskimääräinen pitoisuus on suurempi kuin 30 kg tonnissa, jollei kyseessä ole monatsiitista, tai suurempi kuin 100 kg tonnissa, jos kyse on monatsiitista.

Uraania ja toriumia sisältävää malmirikastetta (YEA 2 § 1) on malmista kemiallisin ja kivennäisten jalostuksessa tavanomaisia fysikaalisia menetelmiä käyttäen tuotettu aine, joka koostumuksensa ja sisältämiensä epäpuhtauksien vuoksi ei sellaisenaan sovellu ydinpolttoaineen valmistukseen tai isotooppiseen rikastukseen, mutta jossa uraanin pitoisuus on suurempi kuin 1 kg tonnissa tai toriumin pitoisuus suurempi kuin 30 kg tonnissa.

LIITE 2

SÄTEILYTURVAKESKUKSEN (STUK) MYÖNTÄMÄ YDINALAN TUOTTEIDEN TUONTILUPA (MALLI)

LUPA

1 (7)

3.1.2001

C214/229

Yhtiö Oy
Ydinkatu 5
00000 HELSINKI

Ydinpolttoainelupahakemus 0-4/9/559, 7.11.2003

EURATOMIN VALVONTALEIMALLA "P" VARUSTETUN YDINPOLTTOAINEEN MAAHANTUONTI RUOTSISTA

Säteilyturvakeskus on tarkastanut Yhtiö Oy:n hakemuksen 0-4/9/559 7.11.2003 ja todennut, että hakemuksen hyväksymiselle ei ole ydinenergialaista tai säteilylaista aiheutuvaa estettä. Täten Säteilyturvakeskus on ydinenergia-asetuksen 53 a §:n nojalla päättänyt myöntää Yhtiö Oy:lle ydinenergialain 2 ja 8 §:ssä tarkoitetun luvan tuoda maahan xxxxx ydinvoimalaitosyksiköitä xxxxx 1 ja 2 varten säteilyttämätöntä ydinpolttoainetta Ruotsista.

Ydinaineen laatu ja määrä

Yhteensä enintään 7 500 kg (43 nippua) isotoopin U-235 suhteen enintään 5 % rikastettua uraania säteilyttämättömänä ydinpolttoaineena. Maahantuotava uraani on varustettu Euratomin valvontaleimalla "P" ja siihen sovelletaan Suomen ja Ruotsin välisellä noottienvaihdolla vuonna 1983 annettuja sitoumuksia.

Toimitustapa- ja ajankohta

Laiva- ja/tai maantiekuljetuksena vuoden 2002 aikana.

Luvan ehdot

- Edellä mainitun uraanin hankinnassa on noudatettava Euratom-sopimuksen VI luvun ja sen nojalla annettuja määräyksiä.
- Maahantuodun uraanin maastaviennistä on ilmoitettava etukäteen Säteilyturvakeskukselle.

Luvan voimassaolo

Tämä lupa on voimassa 31.12.2004